

A felsőoktatás szerepe a fiatalok Európai Uniós integrálódásának megvalósításában

Az Amerikai Egyesült Államok maga mögött hagyta Európát az első és a második világháború rombolásai és tömegmészárlásai után, és arra készült, hogy átvegye a civilizációs hegemóniát. Ilyen körülmények között Európa kulturális és politikai átalakulására volt szükség, félretéve a nemzetiségi konfliktusokat, melyek közül a legjelentősebb a több évszázadon át tartó német-francia viszály, amely a legtöbb esetben alapul szolgált az utóbbi évszázadok háborúinak. Európa felismerte azt, hogy csak abban az esetben nyerheti vissza az őt megillető helyet a kulturális és politikai ranglétrán, ha csökken és megszűnik a nemzetek közötti konfliktus.

1950. május 9-én a német származású francia külügyminiszter, Robert Schuman javasolta az *Európai Szén- és Acélközösség* (ESZAK, angolul European Coal and Steel Community, ECSC) létrehozását. Schuman ötlete ugyan csak a gazdasági kapcsolatokra vonatkozott, de az együttműködés alapelvei hozzájárultak az EU megalakulásához:

- a béke biztosítása és a gazdaság újjáépülése,
- Franciaország és Németország közös fellépése, történelmi megbékélés,
- az európai népek békés együttműködésének biztosítása,
- az európai népek érdekeinek összehangolása.¹

Schuman javaslatot terjesztett elő, melyben azt kérte, hogy a francia és német szén- és acéltermelést együttesen egy közös Főhatóság ellenőrzése alá helyezték. A Főhatóság feladatkörébe tartozna, hogy megvizsgálja és megoldja az összes felmerülő konfliktust. A Főhatóság tevékenységének célja a konfliktusok elkerülése „Az ily módon a termelésben kialakuló szolidaritás világossá teszi, hogy ettől kezdve bármiféle háború Franciaország és Németország között nemcsak elképzelhetetlen, hanem gyakorlatilag is kivitelezhetetlen lenne”.

Schuman ugyanezen nyilatkozatában hangoztatja „Európát nem lehet egy csapásra felépíteni, sem pusztán valamely közös szerkezet kialakításával integrálni. Konkrét megvalósításokra, de mindenekelőtt a tényleges szolidaritás megteremtésére van szükség. Az európai nemzetek összefogásához szükség van arra, hogy Franciaország és Németország között megszűnjön az évszázados ellentét”.²

1 XXX, Robert Schuman nyilatkozata, 1950. Mi az Európai Unió? Útmutató a román fiataloknak – Az Európai Bizottság információs központja Romániában. 2001. EST, 13. o.

2 Robert Schuman Nyilatkozata 1950.

Az Európai Unió (EU) több lépést követően jött létre. Az első ilyen lépés 1957-ben megalakult az Európai Közösség (EK), melynek alapító tagjai Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, a Német Szövetségi Köztársaság és Olaszország. Egy hosszabb kihagyással 1973-ban az EK-hoz csatlakozott Dánia, az Egyesült Királyság (Nagy-Britannia) és Írország (az első csatlakozási hullám). A kilenc tagállamhoz 1981 január 1-jén csatlakozott Görögország (a második csatlakozási hullám). Portugália és Spanyolország 1986. január 1-jén vált az Unió tagjává (harmadik hullám). A tagállamok száma ezzel 12-re nőtt. 1995 január 1-jén negyedik hullámban az Európai Unióhoz csatlakozott további három ország: Ausztria, Finnország és Svédország is. A tagállamok száma ezzel 15-re nőtt.

2004-ben tíz új tagállammal bővült Észtország, Lettország, Litvánia, Málta, Lengyelország, Csehország, Szlovákia, Szlovénia, Magyarország, Ciprus. (ötödik hullám). Az utolsó bővítés 2007 január elsején történt, amikor is Bulgária és Románia is felvételt nyert az EU-ba (hatodik hullám).

Az EU egy sor együttműködési és pénzügyi támogatási programot hozott létre, melyek alapelvét egy szabadkereskedelmi övezet, egységes piac, vámunió megvalósítása képezi. Ez a gazdasági nyitás tartós pénzügyi támogatás segítségével valósítható meg, mint például a Phare program, melynek köszönhetően Románia is, mint friss tagország számos strukturális alapból részesült.³

2000-től kezdődően az EU egy új programot indított be a SAPARD Program keretében. Ez a program a mezőgazdaság versenyképességét (fejlesztését) valamint a vidékfejlesztést támogatja. A SAPARD Program keretén belül Románia jelentős pénzügyi támogatást kapott, Lengyelország után a második legnagyobb összeget. A támogatás értéke 150,6 millió euró.

Az EU 2006-os évre vonatkozó általános jelentésében, amely Brüsszelben jelent meg 2007-ben, körvonalazódik az új politikai környezet és a fontosabb követendő célkitűzések: fellendülés, szolidaritás, biztonság és szabadság.

A politikai környezetet egy törvényes folyamat védi, amely előtérbe helyezi a szubsidaritást, a kiegészítéseket, az arányosságot, az átláthatóságot, az intézmények közötti együttműködést és a gazdasági kormányzást. A fentebb körvonalazott perspektívákból az Európai Bizottság az összes állampolgára számára elérhetővé tett két internetes web oldalt, amelyen információkat szerezhetünk a szubvenciókra és a közbeszerzésekre vonatkozóan.⁴

A jelentésírók az elemzés középpontjába a fellendülés célkitűzését helyezik, megfogalmazva a Lisszaboni stratégiát, amely a gazdasági növekedés érdekében a partnerséget helyezi előtérbe.

Az Európai Bizottság utolsó jelentése kiemelte, hogy gyorsítani kell az új partneriségek kialakítását a munkaerő foglalkoztatásának érdekében. A jelentés 25 nemzeti reformprogramot foglal magába, amelyek a konkrét gazdasági és pénzügyi együttműködést tartják szem előtt. Ugyanez a bizottság a 2007 március 23–24-i ülésén konk-

3 A strukturális alapok részlegesen vissza nem térítendő pénzügyi juttatások, melyek a hátrányos helyzetben levő térségek felzárkóztatására, az ipar átszervezésére és a kohéziós alapra vonatkoznak.

4 http://europa.eu/grants/beneficiaries_fr.htm; http://ec.europa.eu/public_contracts/beneficiaries_fr.htm

rét javaslatokat tett a befektetések növelésére, a megismerésre és az újításra, a fennálló problémák megoldása új munkahelyek teremtésének érdekében, egy közös európai gazdaságpolitika meghatározására.

Az EU egy új keletű mű, nem csupán politikai valóság, a leginkább jövőt érinti. Ezt az EU-t nem annyira a mai felnőttek számára hozták létre, hanem inkább a fiataloknak és leginkább az elkövetkező generációknak.

A társadalom összetételének gyors változása, az együttműködési lehetőségek megszorozódása, a gazdaság fejlődése esélyeket, új kilátást teremt a fiataloknak. Például a határok megnyitása lehetőséget teremtett a közép- és kelet-európai szerény jövedelemmel rendelkezők számára, hogy Nyugat-Európában jól fizető állásokat találjanak. Ezek az új lehetőségek nem annyira az 50 év feletti személyeket érintik, hanem leginkább a fiatalokat és a középkorúakat.

A gazdag nyugat-európai országok hirtelen arra ébredtek, hogy megrohamozták őket a tehetséges, érdeklődő, a lehetőséget kihasználni akaró fiatalok. Ezek a lehetőségek, melyek spontán alakultak ki, annak ellenére, hogy milyen fontosak, nem eléggé ismertek és nincsenek megfelelően értékelve sem.

Kormányzási és intézményi szinten lezajlott ugyan néhány program, de ezek közül a legtöbb nem jut el az érdeklődő fiatalokhoz. Számos politikai vezető felismerte, hogy a csatlakozás sikere ugyanúgy „függ a konkrét intézkedésektől, a kormányzási programban szabott feltételektől, valamint az Európai Integrációs Minisztérium tevékenységétől, a módtól, ahogyan az információkat továbbítják”.⁵

Valójában egy igazi paradoxon körvonalazódik. Az európai integrációs tevékenységek megszervezése, az intézmények működőképessége, a gazdaság és pénzügy megkönnyítése, jogi szabályozások, jogi intézkedések leginkább a politikusok, a felnőttek környezetében terjedtek el, jóllehet ezen előirányzatok hasznélvezői a fiatalok lennének. Ezt a paradoxont el lehetne kerülni politikai lépésekkel, mint amilyen például a fiatalok bevonása az intézmények tevékenységeibe. Sajnos a fiatalok – pszichológijuknak köszönhetően – nem fogják fel eléggé a politikai tevékenység fontosságát. Véleményünk szerint nagyobb esély lenne a sikerre, ha társadalmi vagy társadalmi-nevelési programokon keresztül ébresztenék fel a fiatalok gazdasági motivációját, az iskolákon és az egyetemeken keresztül, szakképzett emberek segítségével hívnák fel a figyelmet a számos lehetőségre, amelyeket élvezhetnének.

A fiatalok spontán integrációját amellet, hogy találhatnak egy jobban fizető munkahelyet a nyugati országokban, fenn kellene tartani nem csak kedvező törvénykezési háttérrel, hanem társadalmi, kulturális, nevelési tevékenységekkel is. Az integráció politikai aspektusai mellett elindult egy fontos társadalmi, gazdasági és oktatási folyamat.

A fiatalok nem képesek megfelelően integrálódni, ha nincsenek intenzíven felkészítve az uniós munkavállalásra. Ebben az összefüggésben két nézőpont alakult ki:

- a nyugati országok munkahelyeiről pontos és gyors tájékoztatás kellene adni.
- a szakmai felkészültség a kor követelményeinek megfelelő legyen, hogy reális esélyeik legyenek egy megfelelő munkahely elfoglalására.

⁵ Puwak, Hildegard Carola (2001) Mi az Európai Unió? Útmutató a román fiataloknak – Az Európai Bizottság információs központja Romániában. *EST*, 8. o.

A fő célkitűzések a fiatalok európai integrációját tekintve csak abban az esetben valósíthatók meg optimális körülmények között, ha a politikai tényezők megértik és együttműködnek a társadalmi-nevelői intézményekkel. A legtöbb esetben felismerhető és értékelhető, hogy a nevelés és az oktatás egy lényeges összetevője az integrációs folyamatnak. A legjelentősebb helyet a fiatalok iskolai oktatása foglalja el. A volt európai integrációs román miniszter Hildegard Puvak „Mi az Európai Unió?“, más néven „A román fiatalok útmutatója“ című művében kiemelte, hogy „a mai tanulók generációja lesz a fiatalok generációja a holnapi unióban. A román fiataloknak ismerenie kell a kontextust, ahol élni fognak, annak érdekében, hogy sikeresen és gyorsan tudjanak alkalmazkodni, és hogy hozzájáruljanak a fejlődéshez”.⁶

A fiatalok vitatható társadalmi-kulturális integrációjával foglalkozó politikusok szerint a fiataloknak részletes információra van szükségük az unióról, az intézményekről és a politikai irányzatokról melyeket támogatnak, de költségvetési elemekről is. Hasonlóképp rákényszerülnek az új nyelv használatára is, amely leírja az európai integrációt és az előnyöket, amelyeket élvezhetnek. Nem csak a szerződéseket, a terveket és az egyezményeket vesszük figyelembe, hanem a konkrétabb elemeket is, mint amilyenek a kritériumok és a szabványok.

Az európai integrációt és leginkább a fiatalok integrációját az etnikai különbségek is gátolják, nem kevésbé a nyelvi sokszínűség. Annak ellenére, hogy az európai népek által beszélt nyelvek csupán három nyelvcsaládba tartoznak: újlatin, angolszász és szláv, Európában keleti eredetű nyelveket is beszélnek, mint amilyen a finn és a magyar, vagy régi nyelvjárásokat, mint amilyeneket Írországból és Észak-Spanyolországban. Nem szabad figyelmen kívül hagynunk azonban a nagyszámú törökországi, afrikai vagy éppen arab országból bevándorlókat sem, akik második, harmadik generációig előnyben részesítik az anyanyelvüket. Európa úgy jelenik meg, mint egy nép-kavalkád. Ezek a népek sok esetben szomszédok, vagy közel élnek egymáshoz, mégis különböző nyelveket, dialektusokat, nyelvezeteket használnak és emiatt csak nagy nehézségek árán sikerül megérteniük egymást. Ebből a szemszögből az európai integráció feltételezi az Európában beszélt nyelvek ismeretét, nemcsak azokét, amelyeket a kormányok elismernek, hanem a közvetlenül használt nyelveket és nyelvjárásokat. Ebből a szemszögből hasznosnak tűnnének azok a tanulmányok melyek, azt vizsgálnák, hányan, milyen nyelvet beszélnek, vagy milyen nyelvjárást értenek.

Az esélyek növelése érdekében, hogy hozzájussanak a felajánlott európai alapokhoz, szükséges az a képesség, hogy az anyanyelvükön kívül más nyelveken is tudjanak kommunikálni. Ezt a kihívást nem lehet másképp megoldani, mint a társadalmi-kulturális intézmények bevonásával, a legnagyobb feladat az iskolákra és az egyetemekre hárul.

A legtöbbet J. Burkhead tett az ügy érdekében, létrehozta a „a nevelés barátai” csoportot az állami hivatalnokok között, melynek tagjai akadémikusok, egyetemi oktatók, akik képesek terveket készíteni és hatékonyan válaszolni a politika kihívásaira. „A nevelési főosztályok vezetői, menedzser-csoportok, a felsőoktatási intézmények

⁶ Puvak, i. m. 8 o.

szakemberei, egyének és más szakterületű egyesületek, beleértve a tömegtájékoztatót is képesek együttműködni az iskolákkal.”⁷

A fiatalok európai integrációjának szakértői nagyra értékelték az oktatás-nevelés és a politika közötti kapcsolatot, amely sokkal erősebb és sokkal fontosabb, ha „figyelembe vesszük nemzetközi vagy kontinentális mértékét”.⁸

A politikai vezetők egyre inkább tudatára ébrednek, hogy a legfontosabb ösztönző erőforrás a fiatalok integrációjának érdekében a pedagógusok kreativitásában rejlik, és a humán-társadalmi tanulmányokban, melyek hangsúlyozottan kiemelik a fiatalok integrációjának vizsgálatát.

A román uniós integrációért felelős specialisták, a fiatalok számára számos irányvonalat határoztak meg, melyek segítségével hatékonyan lehet közbelépni. Azt javasolják, hogy a fiatalok részletes tájékoztatásban részesüljenek arról, hogyan kell kidolgozni egy nyilvános pályázatot, melyek azok a feltételek, amelyeket teljesíteni kell annak érdekében, hogy hozzájussanak az európai alapokhoz, az európai polgárok jogai és kötelezettségei stb.

Ugyanezek a szakértők elismerték, hogy ezek az alapismeretek rendszeres oktatási programokkal elérhetők, az európai nyelvek elsajátításával, egyes adatokkal, amelyek az országok gazdaságára vonatkoznak, de ugyanakkor fontos a történelem, a kultúra, a szokások és a hagyományok megismerése is.

A fiatalok integrációjával összefüggésben körvonalazódik egy kifejezés az „európai méretű iskola”. Ezen fogalom előfutáraként említik meg Girio Marabini nevét, aki többek között azt hirdette, hogy „a kísérletezés a demokráciával, az intézményrendszerek ismerete, a fiatalok szembesülése más európai fiatalokkal, konkrét hatással van az európai polgár kialakulására... egy új állampolgár kialakításában nem csak utasításokra van szükség, felvetődik a követelmény a személy teljes integrálására. Nyilvánvaló az a tény, hogy az európai állampolgárság kialakulásában meghatározó és pótolhatatlan szerepe van az oktatásnak, elkerülhetetlen a szükségessége annak, hogy európai pedagógusokat képezzenek. Ez maga után vonja egy egységes nevelési szándék szükségességét a különböző országokban, azért, hogy hozzájáruljanak egy békés, virágzó élet kialakulásához, életmódváltáshoz az európai népek között”.⁹

A Marabini által megfogalmazott „európai méretű iskola” a következő irányzatokat írja elő:

- a) a fiatalok korszerű képzése, oly módon, hogy lehetőségük legyen egy elfogadott társadalmi státusz és egy jól jövedelmező munkahely megszerzésére. Ennek érdekében azt javasolja, hogy a fiatalok a hiányszakmákban rendelkezzenek készségekkel és ismeretekkel;
- b) a fiatalok legyenek hajlandók a társadalmi, interkulturális, interetnikai nyitásra, amely az érzelmi intelligenciára, illetve az empátiára alapoz;
- c) minél több európai nyelv ismerete;

7 Bejan Luminita, 2003. 17–18. o.

8 Ortan Florica & Chira Carmen (2004) *Módszertani útmutató az európai nevelési pályázatok menedzselésért*. Nagyvárad: Egyetemi Kiadó. 5. o.

9 Marabini, 2004. 19 o.

- d) az európai térségek történelmének, földrajzának minimális ismerete. Ennek érdekében felhasználhatóak a néphagyományok;
- e) a fiatalokban tudatosodjon az európai kulturális örökség;
- f) ismerjék és fogadják el a törvénykezési normákat és tartsák tiszteletben, elsősorban az integrációra vonatkozókat;
- g) az európai örökség tudatosítása, melyet ily módon, közös tevékenységekkel, sokkal könnyebben meg lehet érteni, érthetővé válik a gazdasági és társadalmi környezetet.

Egy valódi európai méretű iskolának megvan az a képessége, hogy kiegyensúlyozottan kezelje a kezdeményezéseket.

A csatlakozás nem valósulhat meg, ha a felsőoktatásban nem veszik figyelembe a jogi és politikai előírásokat, amelyek a fiatalok európai integrálását biztosítják. A folyamat kezdete a rektorok európai konferenciájával, valamint a Bolognai Konferencia következtetéseivel, és a jól ismert Magna Charta Universitatum-mal indult el.

A szakemberek figyelembe veszik az újonnan megalapított intézmények működőképességét. Itt kell megemlítenünk, hogy „a rektorok kétévenkénti találkozásainak az európai konferenciájára miniszteri beszámolók készülnek”.¹⁰ „Hogy megismerjük az Unió integráció problematikáját, érvényesíteni kell ezeket a beszámolókat.”¹¹

Mint ahogy sok forrásban található, ezek a miniszteri dokumentumok nem elég kritikusak és nem hangsúlyozzák az alkalmazásuknál fellépő problémákat.¹²

Ugyanolyan fontosak Trends I–IV-ig terjedő beszámolóit, amelyek az Európai Egyetemek Uniója kérésére készültek. Ezeknek az értéke, ahogy Kozma Tamás megállapította, abban áll, hogy számba veszi az érintettek véleményét is.

Ahogy több forrás is utal rá: „megpróbálják az aktuális helyzetet empirikus kutatási eszközök segítségével elemezni”. Ez az egyedüli működő képesítési mód, egy kézben összetartani egy összetett területet. A Bolognai Folyamatot bíráló álláspontok sokszor túlzottak. Ebből a szempontból ismert Vladlmar Tomusk álláspontja, aki az európai felsőoktatás integrálási folyamatát úgy értékeli, hogy „három bolognai és egy pizza”. Tomusk következtetése zavart kelt. Szerinte az európai csatlakozásnak gazdasági és társadalmi téren kell megvalósulnia, kevésbé kulturális és oktatási téren, következtetésképpen az oktatás kérdése minden ország saját belső problémája kell maradjon.

Ha az integráció a jövőben sorra kerül, és a jövőt csak az oktatással lehet alakítani, akkor a tanügy szerepének elsődlegesnek kell lennie az egész európai csatlakozási folyamatban. Barakonyi Károly megpróbál az említett paradoxon fölé kerülni, a felsőoktatás szerepének problematikáját leegyszerűsítve, a fiatalok európai integrációjának serkentése érdekében. Spekulációk helyett a konkrét szakterületeken az egyetemek közötti versenyhelyzet fokozásával, ami a fiatalokat az egyetemhez vonzza a tanár és diák közötti visszajelzések stimulálásával.¹³

10 Bergzdorf, 2006.

11 Kozma Tamás (2002) A Bolognai folyamat a Kárpát-medence térségében. Oktatáskutató Intézet.

12 Kozma Tamás, i.m. 2002.

13 Barakonyi Károly (2004) *Rendszerváltás a felsőoktatásban. Bologna-folyamat, modernizáció.* Budapest, Akadémiai Kiadó.

Az oktatás szerepének a kérdése, az európai csatlakozás ösztönzését illetően a román szakemberek szerint a tanügyi reform problematikájának terjedelmesebb elemzésével segíthető elő. Ligia Sarivan és Mihaela Singer előtérbe hozzák egy működőképes modern curriculum létrehozását, melynek vezérfonala a társadalomhoz csatlakozás, ami „egy olyan curriculum létezését feltételezi, amelyik egy optimális társadalmi és szakmai biztonságot nyújt, a pozitív etikai és esztétikai értékekkel összhangban. Ennek az elvnek az alkalmazása egy olyan curriculum összeállítását feltételezi, amely a piac igényeit szolgálja ki”.¹⁴ Megállapították, hogy ez csak akkor valósítható meg, ha a tanügyi programok alapjai megismerési területenként vannak rendszerezve. Sajnos az érintett felek képességeit és készségeit és még inkább a véleményeiket elhanyagolják az integráció amúgy is nehézkes ösztökélése során.

Az európai integrációs törekvésekre vonatkozó terveinek megvalósításig még számos módszertani buktatón kell keresztül jutni. Az egyik legnagyobb nehézségeknek tűnik az európai integrálás problémái között, hogy óriási a távolság a követett cél, a dokumentumok között, a kutatók konkrét célja és az európai tanügyi intézmények jelenlegi gyakorlata között. E probléma lehetséges megoldása nemzetközi összehasonlítások készítése esettanulmányok alapján.¹⁵

Egy ilyen konkrét kutatás az általunk készített felmérés, amelyben arról érdeklődünk a Debreceni Egyetem tanárai körében, hogy hogyan lehetne hatékonyabbá tenni a felsőoktatást a fiatalok integrációja érdekében (összesen 30 tanár vett részt a vizsgálatban).

A vizsgálat főbb tanulságai a következők:

A felmérés kiindulási hipotézisei megerősítést nyertek. Vannak olyan oktatók, akiket vonzanak az uniós országok oktatási és kutatási területei, beleértve Romániát is és együttműködési lehetőséget látnak más országok egyetemével.

Bebizonyosodott második feltevésünk is, miszerint az oktatás általában, beleértve a felsőoktatást is, még mindig elvont oktatási programot alkalmaz, mely nem tart lépést a megváltozott munkaerőpiac igényeivel, a fiatalok esélyeivel, az európai integráció perspektíváival.

A harmadik feltevésünk az volt, hogy nem alakult ki egy megfelelően rugalmas kerettanterv, mely megkönnyítené a fiatalok felkészülését az európai integrációra. Ez szintén megerősítést nyert.

A negyedik feltevés is részlegesen igazolódott, abban az értelemben, hogy a kérdőív adatai beazonosítottak néhány olyan területet, ahol az optimalizálás könnyedén megvalósítható lenne: pl. fórumok megszervezése, melyeken megismernék a munkalehetőségeket, ezek díjazását, az ingatlanpiac lehetőségeit, a turisztikai tevékenységeket és a kulturális lehetőségeket.

Van egy olyan vezérfonal, mely elősegíti egy összefüggő optimalizáló program elindítását és lebonyolítását. Véleményünk szerint a curriculáris szerkezet átalakítása

14 Sarivan Ligia & Singer Mihaela (2006) *Quo Vadis, Academia? Támpontok egy mélységi reformért a felsőoktatásban*. Sigma Kiadó. 122. o.

15 Kozma Tamás, i.m. 2002.

biztosítaná a célkitűzések elfogadását és alárendelését a tanulási programok tartalmának és a társadalmi célkitűzéseknek.

Az új európai egyetemi kerettanterveket oly módon kell megformálni, hogy előtérbe helyezték az ismereteket és a gyakorlati készségeket.

Megfigyeléseink és vizsgálataink alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy a kerettantervnek egyik alapeleme a munkahelyek jó megismerése, ezek dinamikájának ismerete, a készségek, melyek feltételeznek egyszerűbb elemeket is, mint amilyen a szabad munkahelyek nyilvántartása, díjazása, illetve azok, kiemelése, melyek biztosítják a társadalmi vagy gazdasági sikert. A kerettanterv elemeinek kiemelése a munkahelyekre vonatkozóan, természetesen nem valósítható meg a társadalmi-gazdasági tevékenység, de még inkább a gazdasági szervezetek tevékenységének, eredményeinek módszeres és elmélyült ismerete nélkül.

A hagyományos gazdasági ismeretek, beleértve a managementre, marketingre és könyvelésre vonatkozó ismereteket, csak úgy lehetnek eredményesek a fiatalok európai integrációjának stimulálásában, ha földrajzi és történelmi szemszögből egyformán elemezzük. Ahhoz, hogy a fiatalok érdeklődését felkeltsük, a gazdasági jelenség dinamikáját a saját drámai formájában kell bemutatni, az értékpapír piacon, az ingatlanpiacon és a tőzsdén, követve a konkurencia hatékonyságát, nemcsak nemzeti szinten, hanem európai méreteken is.

A kerettanterv, egy másik, európai értékű érdekerülete az idegen nyelvismeret. Az új nevelési modellben az idegen nyelv ismerete központi feltételévé válik az integráció megvalósításának. Egyre inkább szorgalmazzák annak a szükségességét, hogy a fiatalok minél korábban, egyszerre az anyanyelvvvel sajátítsanak el egy idegen nyelvet is. Egy uniós nyelv sikeres elsajátítása feltételezi, hogy az idegen nyelvtanulás ne korlátozódjon csupán didaktikai tevékenységre, hanem nyisson az internet felé, az intézmények közötti partnersége felé, és elsősorban a közvetlen ismerkedési módok, mint amilyenek a kirándulások, versenyek, és európai szintű versenyek irányába. Az új európai ember létrehozása azt is jelentheti, hogy az érintett fiatalok, akik több nyelvet ismernek, vagy akik állandó párbeszédben vannak más országbeli partnereikkel egyes képességeiket önképzéssel is fejleszthetik.

Az új kerettanterv modellje egy új tanármodellt igényel. Figyelembe véve, természetesen azt a tanárt, aki képes ösztönözni a fiatalok európai integrációját. Ebben az összefüggésben beszélhetünk egy új standard egyetemi didaktikai rendszerről, amelyhez alkalmazkodnia kell az egyetemi döntések tényezőinek, illetve akár a közvéleménynek is.

Orþan Florica